

Kapitola 6

Státy visegrádské skupiny a Rakousko v české zahraniční politice

Michal Kořan

STÁTY VISEGRÁDSKÉ SKUPINY A RAKOUSKO V ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITICE: VÝCHODISKA A POLITICKÝ KONTEXT

Středoevropský rozměr české zahraniční politiky ovlivňovalo v roce 2011 pět faktorů. Za prvé aktivní přístup vlády a ministerstva zahraničních věcí ke střední Evropě. Tento fakt se projevil jak v programovém prohlášení (viz loňské vydání této publikace), tak i v podobě nové koncepce české zahraniční politiky z července 2011 (koncepce např. přikládá „strategický rozměr“ vztahům s Polskem). Spíše než v koncepční rovině se však projevil důraz na střední Evropu v praktické rovině výkonu zahraniční politiky, kdy byl patrný nárůst intenzity interakcí zejména vůči Polsku a vůči V4. Za druhé, Česká republika od července 2011 vykonává roli předsednické země Visegrádské skupiny, což také přispělo k větší aktivizaci středoevropské agendy. Za třetí došlo k obecnému posílení koheze středoevropského regionu (Visegrádské spolupráce), což zpětně posiluje postavení a význam této agendy i v české zahraniční politice. Za čtvrté, v souladu s obecným politickým nezájmem o zahraniční politiku, ani středoevropské vztahy ČR nevyvolaly diskusi či zájem v širším politickém spektru (s výjimkou vyslání třiceti vojenských lékařů na Slovensko v závěru roku, viz níže). Za páté, česká pozice ve střední Evropě trpí nejasností českého směřování v Evropské unii.

Struktura kapitoly bude částečně kopírovat relativní význam a vývoj v jednotlivých dimenzích české středoevropské politiky, tj. největší prostor bude dán Visegrádské skupině a vztahům s Polskem, zatímco Slovensku a zejména Rakousku, kde nedošlo k větším posunům, bude věnována pozornost menší. Oproti loňskému vydání publikace budou také pro větší přehlednost hospodářské vztahy se všemi státy sloučeny v jednom oddílu.

VISEGRÁDSKÁ SKUPINA V ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITICE

V únoru 2011 Visegrádská skupina oslavila dvacet let své existence. Již v minulém vydání této publikace zde byl formulován názor, že „po letech určitého tápání Vise-

Z ostatních oblastí spolupráce za rok 2011 jistě stojí za zdůraznění podpis dohod o vzájemném zastupování v konzulárních službách prostřednictvím diplomatických misí, ke kterému došlo při setkání ministrů zahraničních věcí Karla Schwarzenberga a Mikuláše Dzurindy v listopadu. Smlouvy určují, že ČR bude zastupovat Slovensko v Afghánistánu, Alžírsku, Filipínách, Ghaně, Mongolsku a Pákistánu, Slovensko naopak Prahu zastoupí v Keni.⁴⁴ Obě ministerstva si od dohody slibují zvýšení komfortu pro turisty a naopak snížení nákladů na konzulární služby. V konzulární agendě došlo ještě k jednomu zajímavému kroku, kdy se Slovensko rozhodlo v březnu po třech letech obnovit svůj konzulát v Brně.⁴⁵ Oproti tomu české ministerstvo zahraničních věcí zrušilo na počátku roku 2011 České centrum v Košicích. Navzdory protestům tak jediným Českým centrem na Slovensku zůstalo centrum v Bratislavě.

RAKOUSKO V ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITICE

V letech 2009 a 2010 jsme zde s jistým ulehčením psali o „uklidněné atmosféře“ v česko-rakouských vztazích. Vzhledem ke strmě narůstající dynamice vztahů s ostatními zeměmi v regionu je však na místě popsat česko-rakouskou relaci v roce 2011 jako „obežretný, chladný a korektní nezáměr“. Jediný vývoj, který česko-rakouské vztahy v roce 2011 zaznamenaly, bylo relativní zklidnění „minulostní“ agendy, která byla částečně aktivizována v roce 2010 (mj. v souvislosti s rakouskými prezidentskými volbami), jež bylo naopak vyváženo nárůstem rakouských protijaderných iniciativ, a to zejména v první polovině roku pod dojmem protinukleární vlny, která se vzedmula po nehodě v japonské Fukušimě.

Rok 2010 naznačoval, že může dojít k revizi rakouského protijaderného působení vůči ČR, což konstatovali při svém setkání v roce 2010 i ministři zahraničních věcí. Stejně tak i počátek roku 2011 dával tušit, že i v Horním Rakousku, tradičním centru protitemelínského odporu, by mohlo dojít ke změně postoje. V lednu byl z postu hornorakouského pověřence pro příhraniční jaderné elektrárny odvolán Radko Pavlovec, známý svým nesmiřitelným a radikálním působením. Navzdory odporu protijaderných aktivistických skupin byl post pověřence (který odpovídá funkci zemského ministra) zrušen a snížen na roli poradce⁴⁶ (Pavlovec byl nakonec z funkce zcela odvolán a v květnu nahrazen českým jaderným fyzikem Daliborem Stráským). Situace se však zcela proměnila po březnové havárii v jaderné elektrárně ve Fukušimě. Horní Rakousko okamžitě započalo vyvíjet tlak na vídeňskou vládu, aby podniklo veškeré možné kroky proti Temelínu.⁴⁷ Tento tlak pak cítil i český premiér Petr Nečas. Při jeho návštěvě Vídně 22. března jej kancléř W. Faymann upozornil, že v důsledku fukušimské katastrofy Rakousko zvýší svůj protijaderný tlak.⁴⁸ Prezident Klaus sice při své říjnové cestě do Lince prohlásil, že téma Temelína již jednáním s Rakouskem nedomínuje⁴⁹ (paradoxně na něj v Linci čekala skupina protijaderných odpůrců), nicméně skutečnost, že budoucnost jaderné energie bylo tak silně tematizováno na premiérské úrovni, hovoří o opaku, navíc se tak tato otázka v této síle vrátila na nejvyšší úroveň po zhruba dvouleté odmlce. K tomu dodejme, že v září 2011 reagoval rakouský ministr zahraničních věcí Michael Spindelegger se svým kolegou z resortu životního prostředí

(Nikolaus Berlakovich, oba z lidové strany) nebývale ostře na novelizovanou energetickou koncepci ČR (z konce července). Oba politici tím podpořili ostré protesty hororakouských politiků proti české energetické koncepci, která počítá s navýšením role jádra v budoucnosti české energetiky.⁵⁰ Ale je pravdou, že pro Českou republiku byla a zůstává klíčovou a určující pozice Německa, jež se sice hlásí k bezjaderné budoucnosti, ve svém postoji k „jaderným zemím“ včetně ČR je však daleko moderátnější.

Neprioritní postavení Rakouska ilustruje i nekonečné zpoždování dostavby rychlostní silnice, spojující Brno a Mikulov, jako součásti rychlostního silničního spojení Brno–Viedeň. Naopak se zdá, že došlo (alespoň k přechodnému) snížení počtu stížností na „šikanu“ českých řidičů ze strany rakouských policistů, ke které docházelo po českém vstupu do schengenského prostoru. Pozitivním faktorem pro budoucnost česko-rakouských vztahů také může být otevření rakouského pracovního trhu poté, co na konci dubna 2011 Rakousko otevřelo svůj pracovní trh. Dle dosavadních informací se nepotvrdily obavy ze zaplavení rakouského pracovního trhu levnou pracovní silou z „nových členských zemí“ EU. Přesto však zůstává faktem, že Rakousko jako jediné spolu s Německem využilo nejdelší možné výjimky pro otevření pracovního trhu cizincům, což nepřispívalo k budování důvěry mezi oběma státy.

Při srovnání s ostatními středoevropskými relacemi se ukazuje neuchopitelnost vztahu česko-rakouského; je patrné, jak i vztahy se zanedbatelným potenciálem závisejí na vůli obou politických reprezentací s tímto stavem něco dělat. Rakouský kancléř se sice v únoru historicky poprvé zúčastnil summitu visegrádských premiérů, nicméně je otázka, zda či proč se bude podobná akce opakovat a jaký mělo setkání smysl. Naopak, v roce 2011 nedošlo k bilaterálnímu setkání ministrů zahraničních věcí, prezident Klaus sice v říjnu Rakousko navštívil, ovšem pouze v rámci cesty do Lince, kde se setkal se zemskými politiky, a při vystoupení na Europaforu v Alpbachu. To vše, při vysoké symbolice diplomatických kontaktů na nejvyšší úrovni, působí obzvláště výmluvně. Vysvětlení mělkosti česko-rakouských vztahů je celá řada, od kulturních a historických přes vnitropolitické až k odkazu na lišící se zahraničněpolitické zájmy. Domnívám se však, že v současné situaci a za současných podmínek ČR a Rakousko jednoduše nepocítují potřebu bližší kooperace v téměř žádné z možných zahraničněpolitických agend. I z toho důvodu neexistují silná (pozitivní) bilaterální témata a zároveň neexistuje silná snaha zaměřit vzájemné vztahy na budoucnost a posunout se za tradiční problémová klíše typu „minulost“ či „jaderná energie“. Za těchto podmínek tak nezbyvá než se těšit z relativně klidné politické roviny, kdy se oběma vládám více méně daří držet sporné otázky mimo veřejnou a politickou bilaterální diskusi a pracovat na postupném propojování obou zemí na úrovni regionální, přeshraniční, kulturní a občanské, neboť velký průlom a nalezení principiálních společných témat není možné v dohledné době očekávat.

REGIONÁLNÍ HOSPODÁŘSKÉ VZTAHY⁵¹

Ekonomické propojování regionu, které bylo zpomaleno krizí v roce 2009, po roce 2010 opět narůstá. Prohlubování a větší komplexita hospodářských vztahů přispívá

ke stabilitě i k větší kompatibilitě regionu a v neposlední řadě i k posilování společných zájmů. Nejvýznamnějším obchodním partnerem ČR je (po Německu) Slovensko, které je pro ČR zejména důležité z hlediska vývozu (zatímco z hlediska exportu je Slovensko po Německu na druhém místě, v importu se Slovensko řadí až na páté místo za dovozem z Německa, Číny, Polska a Ruska). Zahraniční obchod ČR se Slovenskem zaznamenal v roce 2011, stejně jako v roce 2010, meziroční nárůst. Obrat dosáhl 409,0 mld. Kč a proti roku 2010 19,2% podíl. Slovensko si nadále udrželo mezi hlavními obchodními partnery ČR druhou nejsilnější pozici v obratu zahraničního obchodu i v českém vývozu a v dovozu se meziročně posunulo z pátého místa na čtvrté, výrazně zvýšeným dovozem ze SR do ČR, což způsobilo meziroční zhoršení podílu vývozu ČR na vzájemném obratu, při současném zvýšení kladného salda o 13,2 mld. Kč. Nejsilnější komoditou v českém vývozu do SR v roce 2011 zůstaly již tradičně stroje a dopravní prostředky (80,4 mld. Kč s 31,3% podílem), hlavní položkou zůstávají silniční vozidla, následována průmyslovým zbožím (zejm. železo a ocel), třetí položkou jsou maziva a paliva, mezi nimiž dominuje český export elektrického proudu (i z toho důvodu bylo pro ČR významné propojení elektrického trhu, ke kterému došlo v roce 2009). Podobně velký společný ekonomický projekt nebyl v roce 2011 realizován. Již několik let se sice hovoří o zájmu ČD koupit majoritní podíl ve firmě ZSSK Cargo (nákladní železniční dopravce), v roce 2011 ČD tento záměr potvrdily, ovšem nadále zůstává mnoho otevřených otázek o osudu tendru na slovenské straně. Nejistota privatizace slovenského nákladního železničního dopravce ještě posílila po podzimní výměně vlád. I přesto je hospodářské propojení mezi ČR a SR i co do hloubky a komplexity nejvýraznější v regionu a je důležité, že kromě zahraničního podnikání v tradičních oblastech (jako potravinářství, strojírenství, automobilový průmysl, výroba železa, stavebnictví, textilní, chemický, farmaceutický či sklářský průmysl) se ve stále větší míře prosazují podnikatelské aktivity českých subjektů ve slovenském bankovníctví, pojišťovnictví, právníctví, advokacie či developerství.

Míra hospodářských vazeb ČR s Polskem je v porovnání se Slovenskem sice nižší, ovšem vzhledem k trvajícimu hospodářskému růstu Polska a velikosti jeho trhu jde o vazby velice perspektivní, což lze dokázat i nárůstem českého vývozu do Polska za rok 2011. Po značném propadu ve vzájemném obchodu v roce 2009 se Polsko zároveň propadlo z pozice třetího největšího obchodního partnera na pořadí čtvrté (za Čínu), na němž setrvalo i v roce 2011. Přesto vzájemná obchodní výměna v roce 2011 rostla. Obrat zahraničního obchodu ČR s Polskem dosáhl v roce 2011 celkem 355,2 mld. Kč a v porovnání s předchozím rokem se zvýšil o 46,3 mld. Kč, tj. o 15,0 %. Český vývoz do Polska přitom narostl o 25,0 mld. Kč na 179,7 mld. Kč, resp. o 16,2 %, a dovoz z Polské republiky byl meziročně vyšší o 21,3 mld. Kč, tj. o 13,8 % (175,5 mld. Kč). Výraznější nárůst vývozu proti dovozu se odrazil ve vysokém nárůstu salda obchodní bilance ČR–Polsko (o 3751 mil. Kč). Nejdůležitější vývozní komoditou do Polska zůstaly v roce 2011 dopravní prostředky a z nich především silniční vozidla (která zejména napomáhají obchodnímu přebytku), následovány exportem železa a oceli a chemikáliemi. Své zájmy v Polsku má mnoho významných českých firem. České dráhy v květnu 2011 podaly předběžnou nabídku na prodej 50 % plus jedné akcie nákladního železničního přepravce PKP Cargo, který je dvojkou na evropském trhu (více in-

formací bohužel není z veřejných zdrojů k dispozici). O energetiku mají dlouhodobý zájem společnosti EPH a Penta, podniká v ní už elektrárenská skupina ČEZ. Součástí polské petrochemické skupiny PKN Orlen, největšího zpracovatele ropy ve střední Evropě, je společnost Unipetrol. Chemická divize Orlenu, firma Anwil, zase vlastní neratovickou Spolanu, jediného českého výrobce PVC a kaprolaktamu. Anwil ovšem v roce 2011 oznámil, že Spolana je na prodej.⁵²

Rakousko patří dlouhodobě mezi největší investory v ČR (objemem přímých investic jde o třetího největšího investora), přičemž přibližně 50 % veškerých investic v ČR směřuje do finančního a pojišťovacího sektoru, z krátkodobého hlediska je ovšem nutno vzít v úvahu oslabení rakouské ekonomiky, které charakterizuje zejména pokles dynamiky rakouského vývozu a pokles investiční aktivity firem. Stejně tak nelze příliš spoléhat na výraznější růst spotřeby domácností a vládního sektoru, který bude i navzdory státním opatřením na podporu spotřeby slabý (i když pokračuje boom ekologických výrob/obnovitelné zdroje energie, zateplování domů, biopaliva/). Tomu odpovídá i fakt, že význam Rakouska na celkovém zahraničním obchodu České republiky se meziročně snížil ve vývozu o 0,1 procentního bodu na 4,6 % a v dovozu poklesla rovněž o 0,1 procentního bodu na 3,3 %. Obchod s Rakouskem se tedy vyvíjel méně dynamicky než celkový zahraniční obchod České republiky. Navzdory tomu v roce 2011 vzájemná obchodní výměna oproti předchozímu roku opět rostla, i když dynamika růstu se v průběhu roku snižovala. Rakousko představovalo v roce 2011 šestého až sedmého největšího obchodního partnera (ve vývozu se zařadilo na páté místo a v dovozu pak na sedmé až osmé místo, spolu s Nizozemskem). V českém vývozu výrazně převládá investiční zboží nebo polotovary, růst vývozu je proto dosahován zejména v obdobích vysoké investiční aktivity rakouských firem anebo v obdobích, kdy se daří rakouskému průmyslu. V rakouském vývozu do ČR hraje podstatně větší roli spotřební zboží, počínaje potravinami přes plastové výrobky až po pohonné hmoty, jež jsou nejvýznamnější položkou vůbec. Vzhledem k menšímu meziročnímu nárůstu dovozu než vývozu zvýšilo se kladné saldo obchodní bilance s Rakouskem o 4479 mil. Kč. České a rakouské hospodářství je silně propojeno i na úrovni společných firem a joint-ventures. Do vzájemného obchodu jsou zapojeny řádově tisíce firem (oboustranně), nicméně počet aktivně vystupujících rakouských firem na našem trhu je mnohem větší, než je tomu obráceně.

ČESKÁ ZAHRANIČNÍ POLITIKA VŮČI STÁTŮM VISEGRÁDSKÉ SKUPINY A RAKOUSKU: IDENTIFIKACE A CHARAKTERISTIKA KLÍČOVÝCH AKTÉRŮ

V roce 2011 si vcelku pochopitelně podrželo pozici hlavního aktéra Ministerstvo zahraničních věcí ČR, které koordinovalo českou politiku vůči střední Evropě a přicházelo i s hlavními iniciativami. V rámci MZV pokračoval trend, kdy se do středo-evropské spolupráce zapojují ve stále větší míře i odbory, jejichž primární agendou není prostor střední Evropy. Tento trend pochopitelně souvisí s visegrádskou agendou, jež se neomezuje pouze na střední Evropu. Zajímavým rysem jsou visegrádské iniciativy

jednotlivých zastupitelských úřadů, které s narůstajícím mezinárodním povědomím o V4 vyvíjejí v jednotlivých teritoriích více společných aktivit. V minulosti trpěla koordinace visegrádské spolupráce tím, že existovalo slabé napojení mezi agendou projednávanou na pracovních úrovních (národní koordinátoři) a agendou nejvyšších setkání. V roce 2010 došlo k částečnému odstranění tohoto deficitu posílením komunikace na úrovni středního managementu MZV (úroveň politických ředitelů). V roce 2011 pak došlo (chtělo by se říci konečně) k naplnění původních plánů visegrádské kooperace z roku 2001: nejvyšší setkání jsou předem konzultována na úrovni státních tajemníků či náměstků ministrů. Podaří-li se zachovat tento systém i v budoucnosti, mělo by dojít k výraznému zefektivnění celého systému koordinace visegrádské spolupráce. Novým rysem, který si získává oblibu v rámci V4, jsou i pravidelné telekonference přispívající ke kontinuitě komunikace na vyšších úrovních, kde je obtížné nacházet termíny osobních setkání.

Středoevropský rozměr, zejména ve vztahu k Polsku, Slovensku a V4, byl dále silně podpořen i diplomacií premiéra P. Nečase. Zcela novým fenoménem je skutečnost, že premiéři visegrádských zemí si začínají osvojovat tradici setkávání před všemi významnými radami EU, přičemž tato setkání bývají nově předpřipravena i na pracovní úrovni, což přispívá k efektivitě takových jednání. Tento proces zvyšuje roli premiéra ve visegrádské spolupráci. Premiér ovšem svou diplomacií vytvářel vhodné podmínky i v dalších regionálních relacích. Rovněž prezident V. Klaus vstupoval do středoevropské politiky vcelku aktivně a hlavně v souladu s vládní pozicí. Zhruba od roku 2006 je možné sledovat rostoucí míru participace i autonomie jednotlivých resortů, rok 2011 (patrně i v souvislosti s českým visegrádským předsednictvím) zaznamenal ještě vyšší nárůst aktivit resortů, zejména ministerstva obrany, ale také obchodu a částečně i financí. V oblasti parlamentní diplomacie nelze nezmínit pravidelné setkání visegrádských parlamentářů.

Je tedy patrné, že do středoevropského rozměru české zahraniční politiky (a zejména do V4) je zapojeno velice široké – a v porovnání s dalšími rozměry české zahraniční politiky unikátně široké – spektrum aktérů. Stejně jako v loňském roce ovšem platí, že tento fakt paradoxně naprosto neznamená, že by středoevropský rozměr zahraniční politiky přitahoval širší politickou pozornost. Naopak, zahraniční politika vůči tomuto regionu zůstává plně v rukou exekutivy a přinejlepším je podpořena parlamentní diplomacií.

ČESKÁ ZAHRANIČNÍ POLITIKA VŮČI STÁTŮM VISEGRÁDSKÉ SKUPINY A RAKOUSKU V MEDIÁLNÍM PROSTORU

V roce 2011 nedošlo k proměně ve způsobu mediálního zpravování o české zahraniční politice v prostoru střední Evropy a v zásadě pro něj platí výsledky analýzy mediální kapitoly v této publikaci. K celkově omezené mediální reflexi střední Evropy přispěla i skutečnost, že v roce 2011 nedošlo k žádným významnějším (a tedy negativním) mediálním událostem, které obvykle přitáhnou mediální pozornost. Pokud lze hovořit o náznacích mediálního trendu, pak jde o jistou „ekonomizaci“ regionál-

ních témat, což souvisí zejména s všudypřítomnou tematikou hospodářské krize, krize eura atd. Jistou pozornost si pochopitelně získalo maďarské předsednictví Radě EU (i v souvislosti s působením maďarské vlády V. Orbána) a předsednictví polské. Tím nelze říci, že by média nebyla schopna přinášet informace o teritoriu střední Evropy, nicméně nadále platí postřeh z loňského vydání této kapitoly, totiž že (až na výjimky) neexistují články, jež by se koncepčně či kontinuálně věnovaly české zahraniční politice ve středoevropském regionu, což platí i o bilaterální relaci s Polskem a působení ve Visegrádské skupině, které jsou pro tento region klíčové. Stejně tak i pro rok 2011 platí, že nejrozmantější informování o regionu přinášel deník *Právo* a nejvíce kontinuálně působilo zpravodajství *Hospodářských novin*, přičemž týdeník *Respekt* přinášel regionální úvahy zejména ve vztahu k českému působení v EU.

ZÁVĚR

Z předchozí analýzy a v porovnání s dalšími regionálními či bilaterálními rozměry české zahraniční politiky vcelku jednoznačně vyplývá, že spolu s Německem se střední Evropa posunula do role klíčových vektorů české zahraniční politiky v Evropě či dokonce (spolu s USA) celkově. Do její tvorby je zapojeno unikátní spektrum aktérů, o jejím významu a podobě panuje politický konsenzus a postupně dochází k zefektivnění její koordinace. Středoevropský region jako takový vykazuje stabilitu, navzdory turbulentnímu vývoji v EU. Bohužel, skutečně smysluplné realizaci potenciálu současných podmínek ve střední Evropě brání na české straně pokračující bezradnost v politice unijní. Neschopnost nalézt a držet se jasného strategického pohledu na české působení v EU a na budoucnost EU jako takovou činí z České republiky nevyzpytatelného partnera pro ostatní středoevropské země. Výjimkou jsou vnější vztahy EU či energetická politika, kde ČR hájí jasnou pozici. I tak ovšem jsou možnosti ČR omezené, pokud jsou její dlouhodobé představy o svém směřování v rámci EU mlhavé, rozporuplné či vůbec neexistují.

Poznámky

- ¹ Kořan, Michal (2011): *Státy Visegrádské skupiny a Rakousko v české zahraniční politice*. In: Michal Kořan a kol.: *Česká zahraniční politika v roce 2010. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, s. 137.
- ² Pehe, Jiří (2011): *Pochybnosti o Visegradu*. Mezinárodní politika, 3/2011, s. 18–19.
- ³ *Annual Implementation Report of the Presidency of the Slovak Republic in the Visegrad Group* (2011), s. 3. On-line: www.visegradgroup.eu/documents/annual-reports.
- ⁴ *The Bratislava Declaration of the Prime Ministers of the Czech Republic, the Republic of Hungary, the Republic of Poland and the Slovak Republic on the occasion of the 20th anniversary of the Visegrad Group* (15. 2. 2011). On-line: www.visegradgroup.eu/2011/the-bratislava.
- ⁵ *Program of the Slovak Presidency of the Visegrad Group*. On-line: www.visegradgroup.eu/documents/presidency-programs/2010-2011-slovak-110412; *Annual Implementation Report of the Presidency of the Slovak Republic in the Visegrad Group* (2011): op. cit., s. 4.

- ⁶ Viz Kořan, Michal (2011): op. cit., s. 129.
- ⁷ Zpráva o českém předsednictví ve Visegrádské skupině, červenec 2011–červen 2012. On-line: www.visegradgroup.eu/documents/annual-reports.
- ⁸ Declaration of V4 energy ministers, 25. 1. 2012. On-line: www.visegradgroup.eu/2011/declaration-of-v4-energy.
- ⁹ Memorandum of Understanding on North-South Interconnections in Central-Eastern Europe (23. 11. 2011). On-line: ec.europa.eu/energy/infrastructure/doc/2011_north_south_east_mou.pdf.
- ¹⁰ Annual Implementation Report of the Presidency of the Slovak Republic in the Visegrad Group (2011): op. cit., s. 8–9.
- ¹¹ Slovensko podepsalo s Maďarskem dohodu o propojení plynovodů. ČTK, 28. 1. 2011.
- ¹² Popescu, Niku (2011): „EU? No, thanks!“ EaP Community. December 9, 2011. On-line: www.easternpartnership.org/community/debate/eu-no-thanks.
- ¹³ V4 Statement on Ukraine, 10. 8. 2011. On-line: www.visegradgroup.eu/the-visegrad-group-110810.
- ¹⁴ Rusakovich, A. (2011): Russia will use the crisis as a chance to expand its influence. EaP Community, 21. 11. 2011. On-line: www.easternpartnership.org/community/debate/russia-will-use-crisis-chance-expand-its-influence.
- ¹⁵ Viz též Kořan, Michal (2012): *Visegrad Group's goals and challenges in recent Europe: Czech reflections*. International Issues and Slovak Foreign Policy Affairs, Vol. XX, No. 4, 2011, s. 66–84.
- ¹⁶ Michta, A. Andrew (2011): *Central Europe: Will Boundaries Become New Fault Lines?* In: W. Mitchell–J. Grygiel–R. Kron (eds.): *Building the New Normal: U.S. – Central European Relations 2010–2020*. Washington: CEPA.
- ¹⁷ Statement by the Heads of Governments of Austria, the Czech Republic, Germany, Hungary, Poland and Slovakia on Belarus (15. 2. 2011). On-line: www.visegradgroup.eu/2011/statement-by-the-heads.
- ¹⁸ The Visegrad Group and Germany Foreign Ministers Statement on the Eastern Partnership (3. 3. 2011). On-line: www.visegradgroup.eu/2011/the-visegrad-group-and.
- ¹⁹ Common Declaration of Germany and the Visegrad Group on the EU Southern Neighborhood Policy (3. 3. 2012). On-line: www.visegradgroup.eu/2011/common-declaration-of.
- ²⁰ Joint Statement of the Visegrad Group and Slovenia on the Western Balkans (4. 11. 2011). On-line: www.visegradgroup.eu/calendar/2011/joint-statement-of-the.
- ²¹ Zpráva o českém předsednictví ve Visegrádské skupině (červenec 2011–červen 2012). On-line: www.visegradgroup.eu/documents/annual-reports.
- ²² Tamtéž.
- ²³ Viz též Valášek, Tomáš (2011): *Toward a New U. S. – Central Europe Policy Roadmap?* In: W. Mitchell–J. Grygiel–R. Kron (eds.): *Building the New Normal: U.S. – Central European Relations 2010–2020*. Washington: CEPA.
- ²⁴ Viz též Kořan, Michal (2012): *The Visegrád Group on the Treshold of Its Third Decade: A Central European Hub?* In: Z. Šabič–P. Drulák (eds.): *Regional and International Relations in Central Europe*. London: Palgrave.
- ²⁵ Podrobnější informace o resortní spolupráci jsou k dispozici in Zpráva o českém předsednictví ve Visegrádské skupině (červenec 2011–červen 2012): op. cit., *Annual Implementation Report of the Presidency of the Slovak Republic in the Visegrad Group* (2011): op. cit., s. 3.
- ²⁶ Innovative Visegrad. Programme of the Czech Presidency of the Visegrad Group 2011–2012 (2012). On-line: www.visegradgroup.eu/documents/presidency-programs/innovative-visegrad.
- ²⁷ Visegrad Group Presidency Communication on Multiannual Financial Framework, 14. 10. 2011. On-line: www.visegradgroup.eu/documents/official-statements.
- ²⁸ V tomto oddíle je částečně využit příspěvek autora v publikaci kolektivu autorů Centra mezinárodní bezpečnosti (2012): *Česká bezpečnostní politika: vznik, vstupy a současné výhledy*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů.
- ²⁹ Valášek, Tomáš (ed.) (2012): *Towards a smarter V4: How to improve defence collaboration among the Czech Republic, Hungary, Poland and Slovakia*. Bratislava: Slovak Atlantic Commision, s 4.

- ³⁰ *The Joint Visegrad Group Proposals on the TEN-T Revision*, 23. 4. 2012. On-line: www.ns.szybkiekoleje.org.pl/pdf/POLSKA/V4%20Deklaracja%20TEN-T%20+%20mapa.pdf.
- ³¹ Pro polský náhled na tuto pozici viz např. Groszkowski, Jakub (2012): *The Czech multi-track European policy after the rejection of the fiscal compact*. CEWeekly. On-line: www.osw.waw.pl/en/publikacje/ceweekly/2012-02-22/czech-multitrack-european-policy-after-rejection-fiscal-compact.
- ³² Rozhovor s pracovníkem MZV ČR, 17. 9. 2012.
- ³³ *První česko-polský plynovod Stork zahájí 14. září provoz*. ČTK, 9. 9. 2011.
- ³⁴ *Polsko a ČR chtějí společně v EU obhajovat jádro*. ČTK, 15. 7. 2011.
- ³⁵ *ČR by mohla Polsku pomoci modernizovat vrtulníky pro Afghánistán*. ČTK, 15. 7. 2011.
- ³⁶ *Polsko zrušilo tendr na cvičné bojové letouny*. flyMag.cz, 28. 10. 2011. On-line: www.flymag.cz/article.php?id=6052.
- ³⁷ *Puls Biznesu: Tatra chce prodat nákladní auta polské armádě*. Finanční noviny, 28. 2. 2012. On-line: www.financenoviny.cz/zpravy/puls-biznesu-tatra-chce-prodat-nakladni-auta-polske-armade/761334&id_seznam=1514.
- ³⁸ *Česko má vrátit půdu Polákům. Obce podél hranic se ale pozemků vzdát nechtějí*. zpravy.rozhlas.cz (11. 5. 2011). On-line: www.rozhlas.cz/zpravy/regiony/_zprava/891720.
- ³⁹ *Podle Nečase pád vlády Radičové není příznivá zpráva*. ČTK, 12. 10. 2011.
- ⁴⁰ *Novým slovenským velvyslancem v Praze by měl být Káčer*. ČTK, 30. 6. 2011.
- ⁴¹ *Senát hlasy levice obvinil vládu z neústavnosti slovenské mise*. ČTK, 14. 12. 2011.
- ⁴² *Jaderné fórum v Praze bude řešit zátěžové testy elektráren*. ČTK, 19. 5. 2011. On-line ec.europa.eu/energy/nuclear/forum/meetings/2011_may_en.htm.
- ⁴³ *Slovenský a český prezident podpořili rozvoj jaderné energetiky*. ČTK, 27. 6. 2011.
- ⁴⁴ *České a Slovenské konzuláty budou pomáhat turistům z obou zemí*. ČTK, 4. 11. 2011.
- ⁴⁵ *Slovensko po třech letech obnovilo svůj konzulát v Brně*. ČTK 16. 3. 2011.
- ⁴⁶ *Hornorakouští odpůrci atomu kritizují odvolání Pavlovce z funkce*. ČTK, 26. 1. 2011.
- ⁴⁷ *Horní Rakousy vyzývají vládu k právním krokům proti Temelínu*. ČTK, 29. 3. 2011.
- ⁴⁸ *Rakousko po Fukušimě přitvrdí proti jádru, dozvěděl se Nečas*. ČTK 22. 3. 2011.
- ⁴⁹ *Klaus: Temelín jednáním s Rakouskem už nedominuje*. ČTK, 25. 10. 2011.
- ⁵⁰ *Rakousko chce použít „všechny prostředky“ proti českému jádru*. ČTK, 16. 9. 2011.
- ⁵¹ Obchodní statistiky a informace o vývoji ve vzájemném obchodu jsou převzaty z internetových stránek www.businessinfo.cz (souhrnné teritoriální informace jednotlivých zemí) a z analýzy *Zahraniční obchod České republiky v roce 2011*. Praha: Czech Trade. On-line: www.czechtrade.cz/d/documents/01/7-infoservis/analyzy-zo-r/2012/zahr_obchod_za_rok_2011.pdf.
- ⁵² *Polský premiér v Praze probere především evropská témata*. ČTK, 14. 7. 2011.

Michal Kořan a Ondřej Ditrych (eds.)

Česká zahraniční politika v roce 2011

ANALÝZA ÚMV

Praha 2012

